

Наша

ШУМИ

БРОЈ 68/69 МАЈ 2015

ЈП МАКЕДОНСКИ ШУМИ

МАКЕДОНСКИ
ШУМИ
Во партнерство со ГЕЛЕНДЖИО

ЕДЕН ЗИМСКИ РАБОТЕН ДЕН ВО ШУМА

СЕКТОРИ

За почеток на уредувањето на шуми во Македонија се смета 1929 година, кога за првпат, секцијата за таксација при Дирекцијата за шуми, отпочна со уредувањето на шуми

АКТУЕЛНО

Модул за софтверско решение за стопанисување со приватните и државните шуми во Р. Македонија

ПРОЕКТИ

Програмата за зачувување на природата во Македонија, поддржана од страна на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), е наменета за поддршка на активности за зачувување на природата и локалниот развој на Брегалничкиот регион.

ЕКОЛОГИЈА

Во средината на февруари во Женева е одржан Самитот за клима на кој учествуваа претставници од 200 земји на светот. Претставниците на овој Самит прифатија нацрт спогодба од 86 страни како основа за преговори кои ќе почнат подоцна во текот на 2015 година.

8

12

18

24

04 БЛИЦ

18 ПРОЕКТИ

08 СЕКТОРИ

22 ДОСТАПНА АДМИНИСТРАЦИЈА

12 СОФТВЕР

24 ЕКОЛОГИЈА

15 РАЗГОВОР СО ПОВОД

27 ПОКАЗНА ВЕЖБА

Весник на ЈП за стопанисување со шуми Македонски шуми
 Издавач: ЈП Македонски шуми * За издавачот: Жарко Караџоски, генерален директор
 * Уредник: Соња Никчевиќ
 Редакција: Соња Никчевиќ, Фатима Шкријељ * Издавачки совет: Жарко Караџоски,
 Александар Флоровски, Соња Никчевиќ, Панче Николов, Коста Парлапанов,
 м-р Костадинка Соколовска, Марјан Стојаноски
 Печати: „БМ-АБА“ доо - Струмица
 Адреса: ЈП Македонски шуми „Перо Наков“ 128, Скопје * тел. 02 2581 080 * факс: 02 2581 824
 maksumi@maksumi.com.mk * www.maksumi.com.mk

Во сегашно време кога имаме секојдневно бројни информации за негативните последици од климатските промени, нарушениот квалитет на воздухот предизвикан од загадувањето посебно во урбаните средини, намаленото здравје кај населението, вниманието на јавноста се насочува кон пошумувањето како едно од решенијата за подобрување на квалитетот на живеењето.

Потребата од координирана заедничка активност за подигање на јавната свест за значењето на постојаното пошумување на голините и деградирани земјишта, како одговор на зголемениот интерес кај граѓанскиот сектор (организации на еколози, планинари, извидници, спортисти, рекреативци) за активно пошумување, го налага овој концепт со кој се дава конкретен предлог за ваква активност, а ќе допринесе за промоција на ФПСМ – Федерација на планинарски спортови на Македонија и ЈП Македонски шуми во јавноста.

Свесни сме дека пошумувањето во рамките на редовната активност на ЈП “Македонски шуми” и еднодневната акција “Ден на дрвото” не се доволни да се надоместат штетите и состојбите со шумите и шумскиот фонд кој сега покрива 38% под шуми од вкупната површина на државата. Потребно е активно вклучување на граѓанскиот сектор како учесници :

- Федерација на планинарски спортови,
- Сојуз на Извидници на Македонија СИМ,
- Невладини граѓански организации
- Еколошки здруженија

Предлогот се состои во следното :

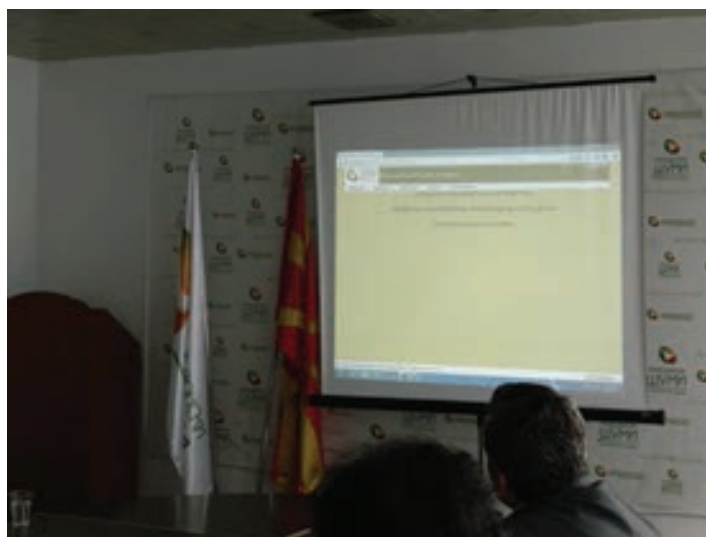
1. Изработка на “План за промоција на пошумувањето”, во кој локални носители ќе бидат Подружниците (ПШС) на ЈП Македонски шуми, и план ќе опфати веќе планирани површини за пошумување во 2014 и 2015 година.
2. Назначување стручно лице за организација и контакт со ФПСМ и други невладини организации кои покажуваат интерес за приклучување на активността,
3. Изработка на печатен материјал (упатства со слики) за начин на пошумување подготвен од ЈП Македонски шуми,
4. Медиумски настап (ФПСМ Планинарски друштва) за заедничката активност за престојниот “Ден на шумите 2014” на телевизија (МТВ, Сител, Канал 5, други локални ТВ станици), со видео-материјал за значењето на пошумувањето како дел од интернационалната промоција на „Ден на шумите 2014“.
5. Пошумување и видео записи од терените (фотографии, видео снимки) и нивно постирање преку социјалните мрежи

ДОСТАПНА АДМИНИСТРАЦИЈА ЗА ЛИЦА СО ХЕНДИКЕП

Во организација на ЈУ Завод за социјални дејности-Скопје, во просториите на Даре Џамбаз во Скопје во свечена пригода беа доделени Сертификати за начинот на пристап кон хендикепирани лица во јавната администрација. Сертификатите беа доделени на претставници од сите јавни претпријатија во државата, а меѓу нив, масовно беше присуството на претставници од сите подружници на ЈП Македонски шуми и од дирекцијата. Основната порака на сите званичници кои се обратија на свеченото доделување на сертификатите беше начинот на однесување кон хендикепирани лица во рамките на вклопување во процесот на работа во претпријатието. Според Кодексот на однесување кон лицата со инвалидност, односот кон овие лица треба да биде внимателен, природен и поттикнувачки со минимално присуство на доза на претпазливост во однос на нивниот хендикеп. На свеченоста се обратија Министерот за труд и социјала, Диме Илиев, Министерот за информатичко општество Иво Ивановски, како и претставници на разни здруженија за заштита и помош на лицата со инвалидност.

СОФТВЕРСКО РЕШЕНИЕ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ПРИВАТНИТЕ И ДРЖАВНИТЕ ШУМИ ВО Р. МАКЕДОНИЈА - ПРЕЗЕНТАЦИЈА

Врз основа на потребите за современо стопанисување на шумите, следење на дрвната маса во сите фази на производство од шума до стовариште за продажба. Новото софтверско решение е направено врз основа на постоечкото софтверско решение модул софтверско решение за планирање и стопанисување со приватните шуми во Р. Македонија, со нов модул за евидентирање на стопанисувањето со државните шуми, преку соодветни документи за таа намена. Значењето, принципот на работа и придобивките од новото софтверско решение беа презентирани во две презентации, од кои на првата учествуваа претставници на Дирекцијата, помошниците директори и други засегнати од оваа проблематика, додека втората презентација беше направена пред раководителите на подружниците во ЈПМШ. Презентациите, како и изборот на софтверското решение беше организирано од Секторот за информатички и комуникациски технологии, инвестиции и развој.

По повод Светскиот ден на шумите, учениците од СУГС „Кочо Рацин“ во соработка со ЈП „Македонски шуми“ и Здружението за младински активизам „Обединета младина“ го одбележаа овој ден под мотото „Остави зелена трага“ и засадија повеќе од 50 садници во училишниот двор, каде главна цел пред се беше да се поткрене свеста кај младите за значењето и вредноста на шумскиот покривач. Овој ден, за прв пат беше одбележан 2011 година од страна на Генералното собрание на ООН и за таа цел ширум светот беа спроведени едукативни акции за заштитата на шумите, производство на садници, пошумување на голини и рекреација во шума, а оваа година за прв пат беше одбележан и во нашата земја. Во дворот на СУГС „Кочо Рацин“ – Скопје учениците засадија 50-тина садници на аризонски чемпрес, јасен, каталпа, калреутерија, албиција и други видови, произведени во расадниците на ЈП Македонски шуми.

СОЗШУ „ЃОРЧЕ ПЕТРОВ“ ГО ОДБЕЛЕЖА ПАТРОНИОТ ПРАЗНИК И 59 ГОДИНИ ПОСТОЕЊЕ

Со свеченост вработените и учениците од СОЗШУ „Ѓорче Петров“ Кавадарци одбележаа 59 години од основањето на училиштето и патрониот празник. На свеченоста беше истакнато дека 59-те години постоење сведочат за зрелоста и сериозноста на оваа воспитно-образовна институција која образува кадри од шумарската и земјоделската струка, а исто така претставува темел на нивната целокупна личност. По повод патрониот празник и 150 -те години од раѓањето на патронот Ѓорче Петров учениците со своите професори изведоа културно уметничка програма.

За досегашните постигнувања на училиштето и плановите за наредниот период говореше директорот Благој Димитров.

„Учениците што го одбраа токму ова училиште за да го продолжат своето образование одбраа училиште со традиција кое сигурно ќе одговори на нивните барања и потреби. Покрај стручното надградување од областа на науката, тие овде ќе добијат значајни сознанија за животот и ќе стекнат неопходни животни вештини. Се надевам дека ја остваривме нашата задача која ни е поставена од општеството да помогнеме во изградбата на личноста на ученикот.“ – рече директорот на училиштето.

Претседателот на училишниот одбор, професорот Љупчо Бинов ги додели јубилејните награди за непрекинатата работа во ова училиште. За 10 години награда доби професорот Горан Велковски, Божанка Минова, Менча Мајсторова и Влатко Тасев за 20 години и Никола Касапинов за 30 години непрекинатата работа во училиштето.

22. април-ДЕН НА ПЛАНЕТАТА ЗЕМЈА

Денот на Планетата Земја за првпат е обележен на 22.април 1970 година во САД. Оваа дата е прифатена како Ден на Планетата Земја на Конференцијата на Обединетите нации за животната средина во 1992 година во Рио де Жанеиро.

Меѓународниот ден на Планетата Земја на 22. април секоја година се обележува широм светот со разни манифестации и акции, со цел да се сврти вниманието на јавноста на значењето на зачувување на животната средина и да доведат до промена на еколошката свест.

Зголемувањето на бројот на население на Земјата и забрзаната индустријализација доведуваат до загадување на воздухот, почвата и водата. Последните стотици години Планетата Земја доживува поголемо загадување од милиони години наназад. Неодговорното однесување на човеот доведе до климатски промени, до појава на ефектот на стаклена градина, до глобално загревање, до исчезнување на многу растителни и животински видови од лицето на Земјата.

Еколошките проблеми на нашата планета се многу поголеми отколку пред 41 година кога е заочнато обележувањето на овој ден. Доколку човеот не обрне доволно внимание на зачувувањето и заштитата на животната средина и одржливиот развој, доколку продолжи со неодговорното однесување, ќе дојде во ситуација да се зацврсти и зацврсти во соопственото жубре. Од една страна, се поголеми количини на отпад во животната средина, а од друга страна нерационалното користење на природните ресурси, се закана за човечкиот род и негово самоуништување. Токму затоа Денот на Планетата Земја се посветува на следниве активности:

- ♦ создавање на услови за одржлив развој
- ♦ зачувување на биолошката разновидност
- ♦ итредливо користење на природните ресурси
- ♦ користење на обновливи видови енергија
- ♦ правилно складирање на отпадот и користење на секундарните сировини со рециклирање
- ♦ активна борба против сите фактори кои имаат штетно влијание на климатските промени

Секако дека активностите од овој вид не се доволни само на меѓународно обележаниите денови за заштита на планетата. Неопходно е секојдневно залагање на начелата на илвално и рационално користење на природните ресурси и доведување на одговорноста на микро ниво како одговорност на секој од нас кон нашето единствено место за живеење.

Денот на Планетата Земја претставува можност секој жител на планетата да размисли за своето однесување спрема Земјата и да придонесе да биде почиста и поубава. Само здрава и чиста животна средина може да ни овозможи квалитетен живот. Со заеднички сили треба да се работи на подигање на свеста за потребата за заштита на животната средина и одговорно однесување на секој поединец.

УРЕДУВАЊЕ НА ШУМИ И ЛОВИШТА И ПРОЕКТИРАЊЕ-ОСНОВА ЗА ПЛАНИРАЊЕТО НА СТОПАНИСУВАЊЕТО СО ШУМИТЕ

Во 30-тите години од минатиот век, после првично спроведените мерки за ограничување на државните шуми, во Дирекцијата на шуми во Скопје се формира секција за таксација со задача да ги уредува шумите во сопственост на државата.

За почеток на уредувањето на шуми во Македонија се смета 1929 година, кога за првпат, кадар од секцијата за таксација при Дирекцијата за шуми со седиште во Скопје, отпочна со уредувањето на шуми.

Стопанските планови биле изготвувани според донесеното Упатство за уредување на државните шуми од 1931 година, во издание на Министерството за шуми и рудници од Белград, изработено според инструкциите дадени од д-р Жарко Милетиќ. За време II Светска војна најголем дел од стопанските планови се уништени, а за дел се смета дека се однесени во соседните земји.

Нов период за уредување на шумите започнува во 1952 година, востановен на централно ниво со делумна поддршка од државата, со кое било овозможено да се зајакната капацитетите на уредувањето на шумите како дејност. Истата година се формира Завод за шуми, како институција чија цел е уредувањето на шумите. За прв директор на заводот за шуми е именуван Б. Тасиќ. Во 1976 година, кон името на Заводот за уредување на шуми се додава ШУМА-ПРОЕКТ.

Јавното претпријатие за стопанисување со државни шуми во Р. Македонија, ЈП Македонски шуми, се формира во 1998 година, а во април 1999 година, Заводот за шуми се приклучува кон структурите на ЈП Македонски шуми, како Сектор за уредување на шуми и ловишта и проектирање, со што ја губи са-

мостојноста. Во моментот во Секторот за уредување на шуми, ловишта и проектирање во ЈП Македонски шуми се вработени 22 лица, од кои 17 се стручни лица од различен профил, тројца со титула магистер на науки од областа на шумарството и екологијата, 9 дипломирани шумарски инженери, 1 со насока озеленување и 2 со насока дрвна индустрија. Во процесот за теренските работи за уредување на шуми учествуваат 12 инженери и магистри од одредената област. Во областа на техничка обработка на податоците учествуваат 3 АОП техничари и 3 картографи-техничари.

Вработените во овој сектор извршуваат уредување на шуми низ целата држава, а потоа изработуваат Посебни планови за стопанисување со шумите со кои стопанисува ЈП Македонски шуми. Логистич-

ка поддршка при работата на терен на уредувачите е обезбедена од подружниците на ЈПМШ, со што значително се намалени трошоците за уредување на шумите.

“ЈП „Македонски шуми,, односно вработените од Сектор за уредување на шуми, ловишта и проектирање во периодот од 28.01 - 01.02.2013 година во соработка со центарот за управување со кризи на Република Македонија беа на обука во СИВУС за ГИС основи во Quantum GIS. Обуката беше организирана од страна на лица од Japan International Cooperation Agency. Обуката се однесуваше за имплементација на GIS системот во шумарството. Во рамките на овој проект односно обука се изврши предигитализација на веќе постоечките прегледни карти шумскостопанските единици од AUTOCAD во GIS. Оваа обука ќе ја подобри точноста и прецизноста во изготвувањето на прегледните карти за шумскостопанските единици, а со тоа и подобрување во изготвувањето на Посебните планови за стопанисување со шумите.

Со воведување на GIS во Сектор за уредување на шуми, ловишта и проектирање, се отвори можноста за имплементација и на катастарот во шумарството. Со тоа постои можност да се направи разграничување на државните од приватните шуми и шумско земјиште во прегледните карти на шумскостопанските единици, но се разбира доколку од Агенцијата за недвижности се добијат точни векторизирани податоци за сопственоста (државна и приватна) на шумите и шумското земјиште.”- рече раководителот

на Секторот за уредување на шуми и ловишта и проектирање е м-р Дејан Манџуковски кој од неодамна раководи со овој сектор.

ОПШТА И ПОСЕБНИ ЛОВНОСТОПАНСКИ ОСНОВИ

Одгледувањето, заштитата, ловењето и користењето на дивечот во Република Македонија се врши според општата и посебните ловно стопански основи.

Во рамките на своите работни задачи, секторот за уредување на шуми и ловишта и проектирање ги изработува посебните ловно стопански основи, а во план е и изработка на општата ловно стопанска основа. Секторот поседува специјализирани кадри кои се обучени и ги исполнуваат предвидените законски услови за изработка на овие плански документи.

Општата ловно стопанска основа е плански документ кој е со важност од 20 години. Таа се усогласува со Просторниот план на Република Македонија, а ја донесува Собранието на Република Македонија. Таа во себе содржи кратка анализа на досегашната стопанисување со ловиштата, содржи податоци за моменталната состојба со дивечот и ловството, и дава насоки за развојот на ловството во следниот 20 годишен период.

Општата ловно стопанска основа се донесува за целата територија на Република Македонија и содржи податоци за состојбата на ловиштата и ловство и дава насоки за: развој на ловството, сегашна состојба на ловството, востановени ловишта, досегашни стопанисувачи со ловиштата, природни карактеристики во однос на опстанокот и развојот на дивечот (орографски, геолошки, педолошки, хидрографски услови, клима, вегетација, демографски и урбанистички карактеристики), видови на дивеч и распространетост, ловно стопански подрачја, сегашна бројна состојба, одгледување и заштита на дивечот, можности за формирање на државни ловишта, уредување на ловишта,

заштитни мерки, штети од дивеч и врз дивеч, здравствена состојба на дивечот, одгледување и заштита на дивечот, економско-финансиски показатели, цели на стопанисување и научно-истражувачките кадри во ловството.

Врз основа на насоките за развојот на ловството дадени во општата ловно стопанска основа, се изработуваат посебните ловно стопански основи. Посебните ловно стопански основи се плански документи за стопанисување со дивечот во ловиштата кои се со важноста е десет години. Нив ги донесува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за секое ловиште посебно. Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со Правилник за содржината на посебните ловно стопански основи поблиску ја пропишува нивната содржина.

Посебните ловно стопански основи ги донесува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за секое ловиште посебно и содржат податоци за: граници, структура, намена и пристапност на ловиштето, природни услови, бројна состојба, ловнотехнички објекти, реонирање и бонитирање на ловиштето, анализа на сегашната и споредба на нормалната состојба на дивечот, временски период за постигнување на нормалната бројна состојба на дивечот, прираст на популациите на дивечот, одгледно-заштитни мерки, уреденост на ловиштето, приходи и расходи.

Мерките утврдени со посебната ловно стопанска основа за соодветното ловиште се задолжителни за концесионерот на дивечот во ловиштето. Ако во текот на важноста на посебната ловно стопанска основа настанат одредени промени кои трајно или битно ги промениле основните фактори и го попречуваат нејзиното спроведување, концесионерот на дивечот во ловиштето е должен писмено да го извести Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за престанување на работите и да предложи нејзино изменување и дополнување.

Со Договор потпишан помеѓу генералниот директор на ЈП "Македонски шуми" и ресорниот министер во министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство од 2008 година, ЈП "Македонски шуми" - Сектор за уредување на шуми и ловишта ги изработува посебните ловностопански основи за сите ловишта во Република Македонија. Тие се изработуваат врз основа на зададена динамика од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, која е условена од периодот на важноста на постојните посебни ловностопански основи. Досега во рамките на овој циклус се изработени посебни ловностопански основи за сите 256 ловишта во Република Македонија и 30 измени и дополнувања на посебните ловностопански основи,

Изработката на посебните ловностопански основи се состои од канцелариски и теренски дел. Теренските активности се извршуваат заедно со ловците и концесионерите на дивечот во ловиштата, при што се прибираат разни податоци за бројната состојба на дивечот, евентуално присуство на болести врз дивечот и штети од дивечот, се врши реонирање и бонитирање на ловиштето, се евидентираат сообраќајниците во ловиштето и постојните ловнотехнички објекти и сл.

При утврдување на бројната состојба на дивечот во ловиштата, се користат комбинации на разни методи признаени од науката. Кои методи ќе се користат зависат од видот на дивечот и бројноста на екипата пребројувачи. Од исклучителна важност пребројувањето да го вршат доверливи, искусни и обучени пребројувачи кои ги разликуваат видовите дивеч и нивните траги.

Канцелариската работа се состои од обработка на прибраните теренски податоци, изработка на посебните ловностопански основи и на карта на вегетацијата, сообраќајници, ареал на дивечот и ловнотехничките објекти во размер 1:25.000.

По изработката на посебната ловностопанска основа и на картата, истите се предаваат во министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на рецензија, каде ги прегледува четиричлена рецензиона комисија. Доколку рецензионата комисија има забелешки се постапува по нив, по што се изготвува Решение за секоја ловностопанска основа која ја потпишува Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Со предавањето на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на рецензираната и тврдо укоричена основа со вметнатото Решение потпишано од министерот, завршуваат работните задачи на секторот за уредување на шуми и ловишта и проектирање. Понатаму министерството отпочнува процедура за избор на концесионер со дивечот во ловиштата, кој се избира по пат на јавен повик.

Подготвил: М-р Гоце Николовски

МОДУЛ - СОФТВЕРСКО РЕШЕНИЕ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ПРИВАТНИТЕ И ДРЖАВНИТЕ ШУМИ ВО Р. МАКЕДОНИЈА

Врз основа на потребите за современо стопанисување на шумите, следење на дрвната маса во сите фази на производство од шума до стовариште за продажба. Новото софтверско решение е направено врз основа на постоечкото софтверско решение модул софтверско решение за планирање и стопанисување со приватните шуми во Р. Македонија, со нов модул за евидентирање на стопанисувањето со државните шуми, преку соодветни документи за таа намена.

Државна шума по дефиниција е земјиште обраснато со шумски видови дрвја и грмушки, како и шумски големи и ливади, шумски патишта, шумски расадници и другите површини кои се тесно поврзани со шумите. Одгледувањето, користењето и заштитата на шумите е дејност од јавен интерес. Стопанисувањето со шумите за стопанска намена се врши според општ план и посебни планови за стопанисување со шуми.

Според намената шумите можат да бидат за стопанска и за посебна намена. Шуми за стопанска намена се шуми кои се користат првенствено за трајно производство на дрвни сортименти и за други шумски производи.

Заради ефикасно, рационално и трајно стопанисување, шумите се делат на шумскостопански единици. Шумскостопанска единица е природна и стопанска целина утврдена според орографските, хидрографските, сообраќајните и други услови за стопанисување. Шумскостопанската единица е составена од оддели и подоодели.

Користењето на шумите се врши според намената и на начин кој обезбедува трајно зачувување и зголемување на вредноста на шумите, постојано зголемување на нивното прираст и принос, како и зачувување и унапредување на нивните општокорисни функции. Користење може да се врши само на оние шуми за кои е донесен посебен план.

Сеча во шума се врши само по претходна ознака за сеча. Под ознака за сеча се подразбира: одбирање и означување на стебла за сеча и евидентирање на дрвната маса при стеблимичната сеча, како и обележување на површи-

ната и евидентирање на дрвната маса при површинска чиста сеча. Ознака за стеблимична сеча и површинска чиста сеча можат да вршат само стручни лица од ЈГМШ.

Жигосувањето го врши овластено службено лице од страна на јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шуми со посебна намена, во сечиштето по приемот на произведените дрвни сортименти, односно непосредно пред нивното изнесување од сечиштето и пуштање во промет како посечено дрво.

Не може да се врши сеча ако ознаката не е извршена на целата површина од пододелот односно одделот и ако не е извршен преглед на ознаката од шумарскиот инспектор. Забрането е пречекорување на сечивиот етат во шумскостопанската единица, како и на етатот во пододелот утврден за десет години со посебниот план. Забрането е вршење на сеча во државна шума од страна на физички лица заради обезбедување на сопствени потреби или препродажба.

Искористувањето на државните шуми се евидентира со три документи, кои се пропишани во Службен Весник на Р. Македонија бр. 131 од 17 октомври 2008 год. Овие документи треба да бидат опфатени во новото софтверско решение. Документите се: Приемница за сеча, Приемница за дотур, Испратница.

Евидентирањето на овие документи треба да се прави на лице место каде се врши сечата, дотурот и транспортот на дрвата, со (PDA) уреди со кои овие документи ќе се издаваат. Овие уреди треба да поседуваат и термален принтер со кои ќе може да се печатат горенаведените документи. Приемницата за сеча ќе се внесува преку PDA уредот, но не се печати на терен. Во приемницата за сеча се евидентира вкупна дрвна маса посечана по сортимент, извршена од секач за одреден временски период. Приемницата за дотур ќе се внесува преку PDA уредот, но не се печати на терен. Во приемницата за дотур се евидентира вкупна дрвна маса од кој дотурач по кој сортимент е доту-

рена. Испратницата ќе се внесува и печати со PDA уредот на терен. Системот треба да има шифрарник на сортименти и внесувањето на секоја ставка од горенаведените документи треба да биде обезбедено на ниво на сортимент и количина изразена со дрвна маса. Уредот треба да работи на оперативен систем Windows или на друг компатибилен оперативен систем со кој ќе се овозможи усогласување и синхронизација со постоечкиот систем. Уредите треба да имаат можност на off-line режим на работа. Имено, пред да се оди на терен, на место каде што има достапен Internet, уредите треба да се синхронизираат со централниот систем, а и откако ќе се заврши со работа на терен, уредот повторно треба да се синхронизира со централниот систем. Издавањето на горенаведените документи ќе го прават корисници од трет тип на улога во системот. На тој начин одговорните лица од Дирекцијата на ЈП Македонски шуми – корисници од четврт тип на улога во системот, во секој момент ќе имаат мониторинг на активностите за секоја државна шума (дали се проследува планот согласно маркираните дрва, утврдената дрвна маса за сеча и реалната исечена дрвна маса во секој момент).

При превозот на техничката дрвна маса, составен дел на испратницата е спецификација на испорачана техничка дрвна маса, пропишана во горенаведениот Сл.Весник. Спецификацијата се издава според соодветен образец, кој треба да биде опфатен со новото софтверско решение.

Испратницата се печати во четири примероци, наменети за: купувач, сметководство, превозник за фактурирање, кочан.

Исеченото дрво во шума, како и надвор од шумата (освен дрво од овошни стебла на земјоделско земјиште) без оглед во чија сопственост е, не може да се превезува или пренесува од местото на сеча или од место до место, ако не е жигосано и снабдено со испратница. Испратницата се издава за секое превозно, односно преносно средство на местото на утовар и важи за денот и часот за кој е издадена и не може да се отстапува на друго лице. Издавањето на испратниците ги врши јавното претпријатие односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шума со посебна намена. Правните лица кои вршат промет со дрво се должни на купувачот да му издадат соодветен документ кој содржи вид на дрво, сортимент, количество, ден и час на превезувањето и точна адреса на истоварот. Испратницата, односно документот при превезувањето односно пренесувањето на дрвото превозникот е должен да ги носи со себе.

Доколку испратницата од оправдани причини (дефект на превозното средство и слично) не е искористена за денот, односно во времето утврдено со испратницата ќе се замени со нова, само во случај кога дефектот е пријавен во шумската полиција или најблиската полициска станица.

Сите документи треба да имаат соодветна нумерација. Испратниците се со единствени сериски број и системот треба да овозможи заведување во Регистар на издадени и заверени испратници, опишан во горенаведениот Сл. Весник.

Системот треба да обезбеди механизам за поништување на документите доколку има реална издржана причина поради која не е реализирана задолжената операција.

Новото софтверско решение треба да обезбеди автоматско пополнување на месечниот извештај кој е пропишан со наведениот Службен весник. Доколку во иднина се донесат нови подзаконски акти кои ќе бараат промена во бараните податоци, системот треба да се прилагоди според потребите.

Новото софтверско решение треба да обезбеди извештаи со кои ќе се следи секојдневното искористување

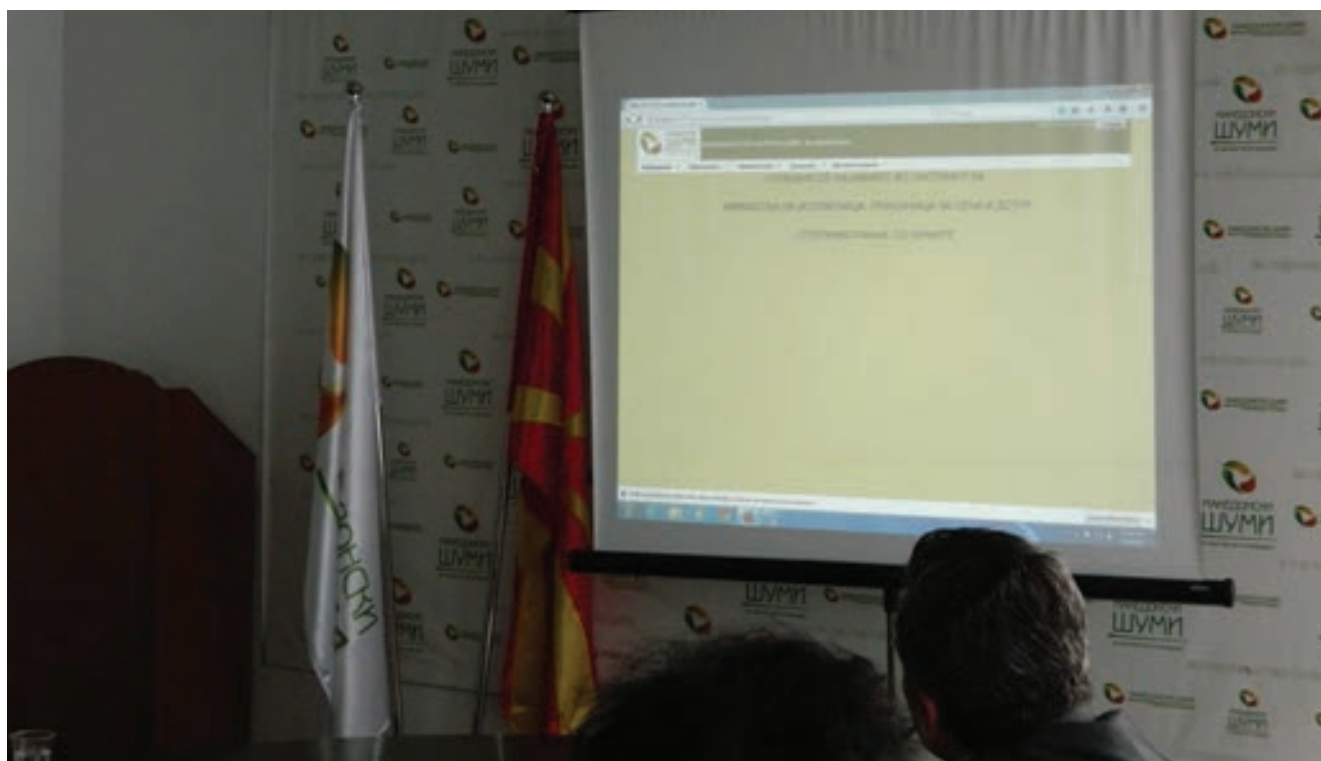
на државните шуми (според поделбата на ЈПМШ), како и месечниот извештај за сеча, дотур и превоз пропишан во горенаведениот Сл. Весник.

Економскиот оператор е должен да направи примопредавање на целокупниот изработен Сорскод за изработените модули. Сорскодот останува во сопственост на ЈП "Македонски шуми" - Скопје.

Технологија користена за постоечкото софтверско решение: Користена технологија за развој (програмска околина): .NET 4,0 во Microsoft Visual Studio 2012, Програмски јазик: C#, ASP.NET, База на податоци: PostgreSQL 9.2 со PostGIS додатоци, Оперативен систем: Win Server 2012 R2 Standard.

Презентација на новиот модул во дирекцијата на ЈП Македонски шуми, беше направена во средината на март, 2015, а присуствуваа сите релевантни корисници на овој софтвер, со покривање на сите фази на производство, како ознака за сеча, дотур и превоз до складовите, кои со свои забелешки од областа на делокругот на работата требаше да го збогатат системот со сите потребни податоци за конечната намена. Целта на воведувањето на овој модул за стопанисување со државните шуми е целосна контрола на работата на сите субјекти кои се вклучени во процесот на производство на дрвна маса и контрола на истиот со што во голема мера ќе се заштитат шумите од криминални дејствија, а со тоа ќе се направи финансиска заштеда и одлевање на дрвна маса. Со контролата на уредите ќе се спречи бесправно сечење на дрвната маса и други злоупотреби и тоа директно од дирекцијата. Врз основа на добиените податоци ќе може поточно да се планира производството на годишно и подолгорочно ниво. Со воведувањето на овој модул во софтверот, а според новиот Закон за шуми, сите фази на производство ќе ги извршуваат исклучиво шумарски инженери и техничари.

Многу важен сегмент е сумирањето на податоците на ниво на Република Македонија, градовите на подружниците на ЈП „Македонски шуми“, катастарските општини и катастарските парцели. Имено во секое време треба да се сумираат и абдејтираат податоците како би можеле одговорните лица да вршат контрола. Овде треба да се напомене дека МЗШВ и МВР со пристап ќе можат да вршат увид во посечената дрвна маса и дрвната маса која е превезена и продадена.

ВЛИЈАНИЕТО НА КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ ВРЗ ШУМИТЕ

Andrew Gillespie

Ако на американскиот народ му требаа 100 години да ја направи државотворноста на САД со сите закони и институции потребни да функционира, се надевам дека на Македонците како стар народ, ќе им треба помалку време да направат едно демократско општество кое без проблеми ќе функционира. Што се однесува до шумарството, јас забележав дека и првата инвертаризација на шумите во регионот се совпаѓа со почетоците на законската регулатива во шумарството во САД, што значи дека почетоците се отприлика во исто време

Пред дел од вработените од дирекцијата на ЈП Македонски шуми Презентација за развојот на шумарството во САД со осврт на климатските промени врз шумарството, одржа Andrew J.R.Gillespie, Ph.D. помошник директор во Националната лабораторија за проучување на изложеноста- USDA. Во оваа лабораторија на Агенцијата за заштита на животната средина се прават анализи и проучувања за штетните влијанија врз населението и животната средина, кои во вид на Извештаи ги доставуваме до агенцијата.

“Во рамките на проектот за земјите од Средна Европа, оваа посета ја координира Амбасадата на Унгарија, а главната цел е да се зголеми видливоста на поврзаноста и влијанието меѓу шумите и климатските промени. - рече на почетокот на разговорот, г-дин Andrew Gillespie. Во Будимпешта, Американската амбасада има седиште на Регионалната научна група за проучување на промените во животната средина. Проектот е фокусиран на 20 земји од Централна Европа, како Полска, Холандија, Украина и останатите од регионот, како и Македонија. Улогата на нашата група е да се олесни работата на институциите кои се занимаваат со животната средина. Како дел од научниот тим, јас сум испратен да работам овие три месеци, во Унгарија, Словачка и еве сега во Ма-

кедонија. Мојата задача е да започнам дијалог во однос на поврзаноста помеѓу климатските промени и шумите. Се надеваме дека, во долгорочна смисла оваа комуникација ќе продолжи и ќе се направи поголема соработка на ниво на Централна Европа.”

- Какви се Вашите искуства од Унгарија и Словачка во однос на периодот поминат во Р. Македонија?

Унгарија и Словачка биле во минатото дел од Австроунгарското кралство кое функционирало стотици години. Во двете држави шумарството како наука се изучува на нивните универзитети преку двесте години. Шумарството се практикува на терен, долго, со години и нивното искуство и информации се драгоцености токму затоа што се потврдени низ искуство и пракса. Македонија е млада држава и како држава и шумарството како стопанска категорија и како научна гранка е релативно помладо, иако носи корени од поранешната држава, Југославија. На пример Шумарскиот факултет во Скопје е основан 1947/48 година, шумските стопанства биле расцепкани до основањето на јавното претпријатие, така да, едноставно покроток е периодот на планско стопанисување со шумите, во однос на претходните две држави кои ги посетив. Исто така постои разлика во шумскиот

водство и затоа нивните закони се насочени повеќе кон пласман на произведеното, додека во заштитата и одгледувањето се потпираат на долгогодишната традиција, која, како што кажав, датира уште од времето на Австро-Унгарија. Мислам дека законот е доста прецизен и јасен и доста се придржуваат кон истиот. Со оглед на тоа дека во Македонија Законот се практикува пократко време, моите впечатоци се дека овој закон сеуште е подложен на промени, иако го немам детално проучено. Меѓутоа, веројатно и поради различната социјално-политичка состојба во Македонија и придржувањето кон Законот за шуми, не е на она ниво на кое што би требало да биде, во однос на Словачка и Унгарија.

- Вашата примарна научна работа се однесува на влијанието на климатските промени врз шумите и животната средина во целина. Може ли да се направи некаква паралела и да се определи местото на шумите во промените на климатските услови на глобално ниво, гледано од аспект на огромните пространства во САД и во централниот дел на Европа?

фонд. Во Унгарија и Словачка се произведува повеќе техничко дрво, додека во Македонија приоритет има огревното дрво, токму поради разликата во возрасната структура и квалитетот на шумите.

- Што мислите за применливоста на законската регулатива во овие три шумарства, во однос на законската регулатива во САД?

Тешко е да се каже конкретно, зашто Законите за шумите се обемни и опфаќаат повеќе сегменти на шумарството. Во Унгарија се запознав и доста време работев со човекот кој го напишал Законот за шуми во 2009 година и моето мислење е дека претходните две држави имаат повеќе искуство во менаџирањето на шумското произ-

многу е важна оваа компонента на размер кога зборуваме за климатските промени во шумите и има голема разлика ова влијание. Ако ги земеме предвид сите видови дрвја во САД (имајќи ги предвид податоците од презентацијата), анализирајќи дали нивната распространетост би се променила со влијанието на промената

на климата. Заклучокот до кој дојдовме со планот за 100 години е дека секако некои видови би исчезнале или генетски би се модифицирале. Притоа не мислам само на шумските дрвни видови, туку и на целиот екосистем кој го сочинуваат и сите останати чинители. Токму затоа, кај нас постои т.н. адаптивен менаџмент кој ги проучува, анализира и применува на долгорочно ниво. Македонија претставува многу мала површина под шуми и затоа не може да се гледа индивидуално, во однос на тоа дали некои шумски видови ќе се модифицираат или ќе ги снема. Климатските промени се случуваат над територијата на една земја, па затоа, според мене, Македонија треба тесно да соработува со соседните земји и на север и на југ, за да може да одговори на прашањето за влијанието на климатските промени и заедно да се решава.

Јас, во мојата презентација се обидов да го прикажам историскиот развој и сегашната состојба во шумарството во САД, поставеноста, сопственоста на шумите и клучните дрвни видови кои се застапени на територијата на 52 сојузни држави. Се разви плодна дебата во која учествуваа моите колеги од Македонија и се обидовме да направиме некои споредби во однос на разликите во стопанисувањето со шумите, како и многу сличности, иако се работи за неспоредливи по површина држави. Вториот дел беше посветен на влијанието на климатските промени врз шумите, врз основа на моите

проучувања и искуства како дел од Националната лабораторија за проучување на изложеноста- USDA. Во вашата прекрасна земја останувам уште извесно време, а впечатоците кои ќе ги понесам од тука се однесуваат на заклучокот дека се работи за исклучително срдечен и гостопримлив народ и прекрасна земја. Ако на американскиот народ му требаа 100 години да ја направи државотворноста на САД со сите закони и институции потребни да функционира, се надевам дека на Македонците како стар народ, ќе им треба помалку време да направат едно демократско општество кое без проблеми ќе функционира. Што се однесува до шумарството, јас забележав дека и првата инвентаризација на шумите во регионот се совпаѓа со почетоците на законската регулатива во шумарството во САД, што значи дека почетоците се отприлика во исто време. Што се однесува до ЈП Македонски шуми, малку ме загрижува фактот дека работи на принцип на самофинансирање, што секако ја отежнува вашата работа и влијае врз рентабилноста во стопанисувањето со еден значаен ресурс како што се шумите. Но, како што реков, вие сте релативно млада држава и во иднина и шумарството ќе си го најде своето заслужено место во стопанството на адекватен и пред се исплатлив начин.

Разговорот го водеше: Соња Никчевиќ

ПРОГРАМА ЗА ЗАЧУВУВАЊЕ НА ПРИРОДАТА ВО МАКЕДОНИЈА

За програмата

Програмата за зачувување на природата во Македонија, поддржана од страна на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), е наменета за поддршка на активности за зачувување на природата и локалниот развој на Брегалничкиот регион. Програмата поддржува исто така и интервенции на национално ниво кои се очекува да имаат влијание врз зачувувањето на биодиверзитетот и природата воопшто. Програмата ќе помогне на Република Македонија во остварувањето на барањата на NATURA 2000, еден од условите за пристап во ЕУ.

Оваа програма е таканаречена чадор (umbrella) програма која ги обединува сите активности кои се спроведуваат во Брегалничкиот регион и има холистички (целосен, екосистемски) пристап во спроведувањето на активностите за зачувување на природата и одржливиот локален развој. Исто така оваа програма има директна соработка со останатите програми кои се спроведуваат во регионот со цел избегнување на повторувањето/препокривањето на некои активности и заемно користење на добиените резултати, податоци и документи.

**Потпишан Меморандум за соработка помеѓу
Програмата за зачувување на природата во Македонија и ЈП Македонски шуми**

Програмата главно има за цел да поддржи активности за зачувување на биодиверзитетот и природните екосистеми преку промоција на нивно одржливо управување и користење. За остварување на оваа цел, Програмата ќе поддржи активности за обезбедување на стратешки и плански документи кои ќе помогнат во одржливото искористување на земјиштето при планирањето и управувањето со развојот на Брегалничкиот регион, развојот на одржливиот туризам во заштитени подрачја со пониска категорија, како и поддршка на меѓугранични иницијативи кои постојат во регионот, а се спроведуваат во насока на зачувување на природата.

ОТПОЧНАА АКТИВНОСТИТЕ ЗА ОДРЖЛИВО ЗЕМЈОДЕЛСТВО ВО РАМКИ НА ПЗП

Во рамките на компонентата за промовирање на иницијативи за одржливо земјоделство започнати се првичните активности за воспоставување на пилот проект за одржливо производство на ориз. Во рамките на оваа активност веќе беше потпишан Меморандум за соработка со ЈП Македонски шуми, а започнати се и првичните активности за поставување на опитот за одржливо производство на ориз во општината Карбинци каде што е извршено нивелирањето на парцелите кои ќе се користат во поставување на опитот. На 25 и 26 март 2015 година, експертот

за ориз од Меѓународниот институт за истражување на оризот (IRRI), Joseph Rickman имаше своја мисија во штипско – кочанскиот регион каде имаше можност директно да се запознае со активностите кои Програмата за зачувување на природата во Македонија ги реализира за воспоставување на опит за одржливо производство на ориз. Покрај посетата на опитните површини, Joseph Rickman имаше можност за средби со претставници од: Институтот за ориз при Земјоделскиот институт на Универзитетот „Кирил и Методиј“ од Скопје, Земјоделскиот факултет при

Универзитетот „Гоце Делчев“ од Штип, ЈП „Македонски шуми“, подрачната единица „Серта“ при ЈП „Македонски шуми“, како и приватни одгледувачи на ориз од регионот.

Оваа првична посета, Joseph Rickman ја искористи за собирање на податоци за состојбата и начините на традиционално производство на ориз како и за подготовка на идни конкретни предлози и насоки за воспоставување на опитот за одржливо производство на ориз. Оваа активност е во рамките на Програмата за зачувување на природата во Македонија, поддржана од страна на Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC), е наменета за поддршка на активности за зачувување на природата и локалниот развој на Брегалничкиот регион.

Јозеф Рикман од Меѓународниот институт за истражување на оризот (IRRI) во посета на Програмата за зачувување на природата во Македонија

РАБОТИЛНИЦА ЗА ЗАПОЗНАВАЊЕ СО ПОТРЕБИТЕ НА РАЗЛИЧНИТЕ ЧИНТЕЛИ ВО ШУМАРСТВОТО (СО АКЦЕНТ НА БРЕГАЛНИЧКИОТ СЛИВ) И ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА ПОТЕНЦИЈАЛНИОТ ИДЕН ПРИДОНЕС НА ПЗП ВО МАКЕДОНИЈА

Во организација на Програмата за зачувување на природата во Македонија, на 25 февруари 2015 година во Кочани се одржа првата Работилница за запознавање со потребите на различните чинители во шумарството (со акцент на Брегалничкиот слив) и идентификација на потенцијалниот иден придонес на ПЗП во Македонија. На работилницата учествуваа претставници на сите засегнати страни во делот на шумарството.

Во првиот дел од работилницата накратко беше презентирана Програмата за зачувување на природата во Македонија, како и студијата „Екологијата и стопанисување со шумите во регионот по горниот тек на Брегалница (Малеш)“ која во претходниот период беше поддржана од ПЗП. Во вториот дел од работилницата присутните имаа можност преку интерактивна работа во групи да го дадат своето мислење во однос на предизвиците со кои се соочуваат во контекст на одржливото управување со шумите, како и потребите и можните решенија за надминување на овие предизвици.

Студијата е изработена врз основа на информациите кои се содржани во деветте Посебни планови за стопанисување со шумите за подружниците на Јавното претпријатие „Македонски шуми“ во Берово и Пехчево, како и во други релевантни документи. Така, таа претставува прв документ од ваков вид за регионот по горниот тек на Брегалница.

Д-р Влатко Андоновски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје, Д-р Јане Ацевски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје, Д-р Коле Василевски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје

Д-р Николчо Велковски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје

Докторски и постдипломски студенти:

М-р Иван Минчев, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје, М-р Бојан Симовски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје, М-р Бојин Трендафилов, УКИМ - Шумарски факултет,

Скопје, Дипл. инж. Борис Најдовски, УКИМ - Шумарски факултет, Скопје, м-р инж. Дејан Манџуковски, ЈП „Македонски шуми“, Скопје

ОСТАВИ ЗЕЛЕНА ТРАГА

По повод Светскиот ден на шумите, учениците од СУГС „Кочо Рацин“ во соработка со ЈП „Македонски шуми“ и Здружението за младински активизам „Обединета младина“ го одбележаа овој ден под мотото „Остави зелена трага“ и засадија повеќе од 50 садници во училишниот двор, каде главна цел пред се беше да се поткрне свеста кај младите за значењето и вредноста на шумскиот покривач. Овој ден, за прв пат беше одбележан 2011 година од страна на Генералното собрание на ООН и за таа цел ширум светот беа спроведени едукативни акции за заштитата на шумите, производство на садници, пошумување на голини и рекреација во шума, а оваа година за прв пат беше одбележан и во нашата земја. Во дворот на СУГС „Кочо Рацин“ – Скопје учениците засадија 50-тина садници на аризонски чемпрес, јасен, каталпа, калреутерија, албиција и други видови, произведени во расадниците на ЈП Македонски шуми.

ДОСТАПНА АДМИНИСТРАЦИЈА ЗА ЛИЦА СО ХЕНДИКЕП

Во организација на ЈУ Завод за социјални дејности-Скопје, во просториите на Даре Џамбаз во Скопје во свечена пригода беа доделени Сертификати за начинот на пристап кон хендикепирани лица во јавната администрација. Сертификатите беа доделени на претставници од сите јавни претпријатија во државата, а меѓу нив, масовно беше присуството на претставници од сите подружници на ЈП Македонски шуми и од дирекцијата. Основната порака на сите званичници кои се обратија на свеченото доделување на сертификатите беше начинот на однесување кон хендикепирани лица во рамките на вклопување во процесот на работа во претпријатието. Според Кодексот на

однесување кон лицата со инвалидност, односот кон овие лица треба да биде внимателен, природен и поттикнувачки со минимално присуство на доза на претпазливост во однос на нивниот хендикеп. На свеченоста се обратија Министерот за труд и социјала, Диме Илиев кој го нагласи значењето на проектот „Достапна администрација за лица со хендикеп“ кој значи создавање на услови во државните институции и нивните подрачни единици за лицата со инвалидност при остварување на нивните граѓански права и обврски. Одговорното и овластено лице, и неговиот заменик, во секоја државна институција ќе бидат одговорни за спроведување на лицата со инвалидност и овозможување на полесен пристап до информации, нивните права и обврски во одредената институција. Податоци-

те за назначеното лице ќе бидат јавно објавени и достапни за лицата со инвалидност.

Министерот за Информатичко општество, Иво Ивановски ја нагласи подготвеноста на овие лица кои ја поминаа обуката, преку која се запознаа со правата на лицата со инвалидност согласно националната легислатива, надминување на стереотипи, предрасуди и дискриминација на лицата со инвалидност, видови на бариерите со кои се соочуваат лицата со инвалидност, основни карактеристики на лицата со инвалидност и начинот на комуникација согласно видот и степен на инвалидноста.

Назначените лица, стекнатите знаења и вештини за лицата со инвалидност ќе можат да ги пренесат на своите колеги, со што ќе се подигне нивото на свеста за потребите и можностите на ли-

цата со инвалидност. Во циклусот обуки се опфатени 700 лица.

Програмата е наменета за овластените лица од институциите во државниот систем. Истата ќе го потврди досега афирмативниот став и прогрес кон рушење на бариерите во сите сегменти на општествениот живот на лицата со инвалидност, и ќе го подигне на повисоко ниво начинот на комуникација и интеракција со овие лица. Имено, сеуште луѓето стравуваат низ разговорот ненамерно да не ги навредат лицата со инвалидност, и од таа причина не кажуваат ништо или избегнуваат контакт. За значењето на оспособените лица и помошта која тие ќе ја дадат на лицата со инвалидност, зборуваа претставници на разни здруженија за заштита и помош на лицата со инвалидност.

С.Н.

ПОЛИТИЧКИТЕ ЕЛИТИ И

“Пеколни температури во Индија. Починаа повеќе од 1200 лица. Температурите достигнуваат и до 48,8 0C.”

“Најмалку 13 луѓе загинаа, а 150 се повредени во страотно торнадо кое го зафати Северно Мексико. Уништени се 750 домови.”

“Најмалку три лица загинаа, а стотици куќи се уништени во поплавите што ги зафатија Тексас и Оклахома.”

- Ова се наслови во весниците за временски непогоди на различни делови на светот во само еден ден во месец мај, 2015 година. Сите непогоди се резултат на климатските промени кои се случуваат во последнава деценија, а кои се резултат на зголемена емисија на гасови во озонската покривка на Планетата Земја.

Во средината на февруари во Женева е одржан Самитот за клима на кој учествуваа претставници од 200 земји на светот. Претставниците на овој Самит прифатија нацрт спогодба од 86 страни како основа за преговори кои ќе почнат подоцна во текот на 2015 година.

На Самитот за клима во Женева е усогласена Нацрт - Спогодбата за борба против климатските промени која мнозинството ја поздравиле, но аналитичарите мислат дека нацртот содржи преголем број на предлози, наместо неколку најдобри решенија за

ограничување на затоплувањето на планетата. Борбата против климатските промени е една од клучните точки и во европскиот парламент. Цел на политиката за климатски промени на ЕУ е ограничувањето на глобалното затоплување на 2 степени целзиусови над просечното ниво на температурите од прединдустриското време. Интересно е дека во Европската унија борбата против климатските промени се врти околу бројот 20. Така, ЕУ се обврзала дека до 2020 година ќе ја намали емисијата на штетните гасови за најмалку 20 % под нивото од 1990 година, а истовремено ќе ја зголеми енергет-

ската активност за 20 % како и делот на обновливите извори на енергија во вкупна потрошувачка на 20 %. Системот за трговија со емисија на штетни гасови на Европската унија (ЕТС) претставува клучен механизам во остварувањето на таа цел. Намалувањето на штетните гасови е нешто што критичарите забележуваат во Нацрт - Спогодбата од Женева. Имено, текстот содржи спротивни предлози за забавување на климатските промени, па така еден предлага постапно намалување на количината на емисија на гасови кои предизвикуваат ефект на стаклена градина до 2050 година, додека со другиот предлог се бара ограничување на количините на овие гасови што побргу, што всушност е многу воопштено и неодредено. Би се рекло дека аналитичарите се во право во поглед на недореченоста на ставовите, но треба да се има предвид дека се работи за Нацрт Спогодба која треба да биде изгласана во ноември годинава на Самитот за клима на Обединетите Нации во Париз. Повеќето претставници на земјите учеснички сепак ја поздравиле позитивната клима на преговорите во Женева, со оглед на тоа дека преговорите во минатото често се завршувале со напнатост помеѓу развиените и земјите во развој и за тоа кој е должен да го поднесе поголемиот товар во борбата против загадувањето.

Светските индустриски сили досега давале отпор по ова прашање и затоа е оправдан стравот дека САД и Кина и понатаму не се подготвени за големи

КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ

резови без кои светот во глобала не може да очекува промени на подобро. Надеж дава фактот дека Обама неодамна обзнани нови сопствени мерки според кои до 2025 година емисијата на штетни гасови во САД би требало да биде намалена за 28 % во однос на 2005 година. Серизни промени конечно ветила и Кина која досега не се занимавала со климатските прашања знаејќи дека фаќањето во костец со оваа проблематика создава дополнителни трошоци и ограничувања на сопствената индустрија. Овие две земји ја произведуваат половината од емисијата на штетни гасови во светот, бидејќи САД половината од својата електрична енергија ја произведува од јаглен, додека Кина дури $\frac{3}{4}$. Значи без нивна сериозна соработка не може да има подобрување на резултатите. Само фрижидерите ширум САД трошат годишно онолку енергија колку што произведуваат 25 големи термо електрани. Преговарачите од Европската унија, пак сметаат дека на состанокот во Женева е пропуштена приликата за напредок затоа што одлуките за најгорливите прашања засега се одложени. Претставниците на ЕУ нагласуваат дека глобалното затоплување доведува, а и понатаму ќе води до поекстремни временски појави како што се поплави, суши, топлински бранови или шумски пожари. Се поизразени се проблемите со снабдувањето со вода, со топењето на глечерите и растењето на нивото на морињата. Промените во просторниот распоред се поочигледни, а изразено е дури и изумирањето на растителниот и животинскиот свет, земјоделците се борат со растителни болести и појава на штетници, доаѓа до недоволно снабдување со храна и вода за пиење, зголемените концентрации на фотохемискиот смог предизвикуваат здравствени проблеми, а се почеста е миграцијата на луѓето кои

бегаат пред ваквите опасности. Научно е докажано дека ризикот од неповратни и катастрофални промени драстично би пораснал кога глобалното затоплување би изнесувало повеќе од 2 степени целзиусови од нивото на прединдустриското време.

Европската унија сама си поставила билатерална климатска цел за намалување на емисијата на штетни гасови за 20 % до 2020 година и дополнителни 80-95% до 2050 година. Осмислен е и план на делување со цел остварување на стопанства со употреба на ниско ниво на јаглерод до 2050 година. Системот за трговија со емисија на штетни гасови во ЕУ е прв и во моментот најголем меѓународен пазар на јаглерод кој претставува клучен политички инструмент на ЕУ

во борба против климатските промени. Воведен е во 2005 година како помошно средство во остварување на обврските на ЕУ во рамките на протоколот од Кјото и оттогаш поминал низ темелна реформа. Се темели на начелото ограничи и тргувај, односно на поставување на граница на вкупната количина на емисија на штетни гасови кои смеаат да ги испуштат повеќе од 11 000 објекти (фабрики, електрани, итн) кои учествуваат во системот. Секој објект купува или добива права на емисија која државите членки ја нудат на јавно наддавање.

Со неискористените дополнителни права на емисија, од кои секој одговара на еден тон на CO_2 може да се тргува со останатите објекти. Со тек на време вкупната количина на правата на емисија на гасови е се помала. Системот на трговија со емисија на гасови од 2012 година се применува и на воздухопловство. Поттикната од големиот меѓународен отпор ЕУ првично – го запре часовникот со забраната на примена на системот на меѓуконтинентални летови на рок од една година кое истече кон крајот на април 2014 година. После тоа на 38-то Собрание на организацијата на меѓународното цивилно воздухопловство е постигнат договор за развој на механизмите на меѓународното воздухопловство за глобалниот пазар до 2016 година со што истиот може да се применува од 2020 година. После тешките преговори меѓу парламентот и советот постигнат е компромис во согласност со која мерката за запирање на часовникот би се продолжила до крајот на 2016. Со една од уредбите на ЕУ се утврдуваат стандардите за емисија на CO_2 кај новите патнички возила. Нивото за оваа година изнесува 130 г CO_2 /км и треба да се намали на 95 г CO_2 /км од 2020 понатаму. Начините на остварување на оваа цел се дефинираат со уредба за ревизија која допрва ќе се објави. За во индустријата да се создаде поттик за вложување во нови технологии се овозможуваат т.н. олеснувања, односно при пресметување на просечните специфични емисии на CO_2 , најчистите автомобили на секој производител би чинеле повеќе од еден автомобил. Исто така ЕУ во моментов работи на идната стратегија за борба против емисија на CO_2 кај тешките работни возила. За да се поддржи политиката на намалување на CO_2 на потрошувачите им се гарантира достапност до информациите за потрошувачка на гориво и информациите за емисија на CO_2 кај новите патнички возила кои се ставаат на продажба, но и се изнајмуваат во рамките на ЕУ, а се со цел да им се овозможи на потрошувачите да донесуваат информирани одлуки при купување на автомобил.

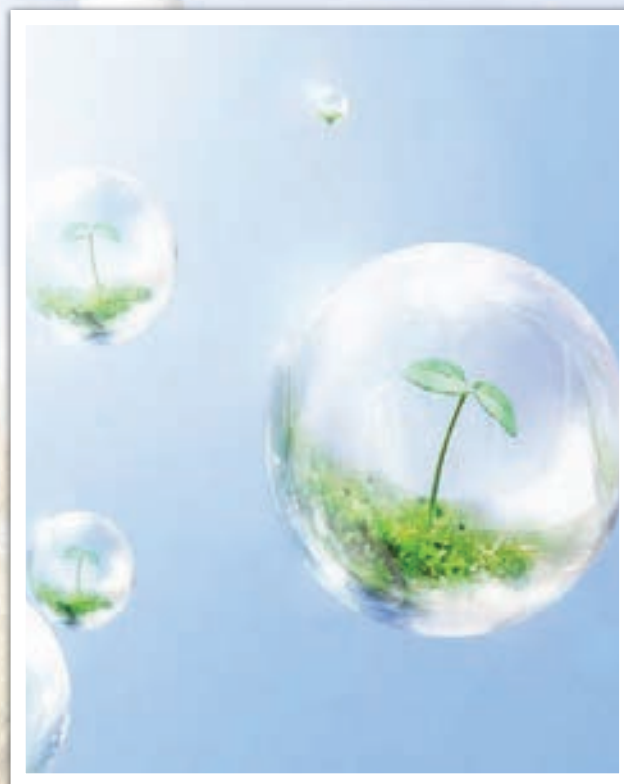
И покрај сите наведени напори Европската унија во борбата против климатските промени зависи од јагленот. Релативно ниската цена на јагленот во однос на плинот придонесува многу електрани на јаглен да работат со полн капацитет, што довело до зголемување на емисијата на CO_2 во ЕУ без оглед на брзото ширење на обновливите извори на енергија и вкупното намалување на емисијата на штетни гасови. Зголеменото користење на јаглен во некои од земјите членки со најголема популација како што се Велика Британија и Германија ја става ЕУ во голема опасност да не ја намали емисијата на јаглен до-

волно брзо со што ги поткопува своите климатски амбиции. Овие две држави кои се самонаречени шампиони на климатската политика во ЕУ имаат по 9 термоелектрани во списокот на 30 најголеми CO_2 загадувачи во ЕУ. Германија користи повеќе јаглен за производство на електрична енергија од било кој друга земја во ЕУ, додека Велика Британија е трета во апсолутна потрошувачка на јаглен после Полска. И додека од една страна се вложуваат напори за борба против климатските промени (на хартија), од друга страна температурата на нашата планета е во постојан пораст.

Светската метеоролошка организација потврдува дека 2014 година била апсолутно најтопла година откако постојат мерењата, а 14 од 15 најтопли години биле во овој век. Научниците сметаат дека светот е на пат да ја подигне температурата и повеќе од 2 пати, што би значело дека се што до сега се преземало, односно што се презема сепак не е доволно. Стручњацице проценуваат дека со ова темпо зголемувањето на температурата до 2100 година ќе биде за најмалку 3,7 до дури 4,8 степени целзиусови во однос на просечната температура во која живееле нашите предци пред индустријализацијата. Научниците го акцентираат препукувањето на политичките елити околу тоа кој треба да го поднесе најголемиот товар во борбата против климатските промени.

На крајот празните зборови на хартија даваат слаби резултати во секоја борба, па така и во оваа за спас на нашата единствена планета.

С.Н.

ТАКТИЧКО-ПОКАЗНА ВЕЖБА ЛОКАЛИЗИРАЊЕ И ГАСНЕЊЕ НА ШУМСКИ ПОЖАР “ВИТАЧЕВО 2015”

Шумските пожари секоја година причинуваат огромни материјални, еколошки и други штети, уништувајќи големи површини под шуми, шумски насади, шумско земјиште, пасишта, земјоделско земјиште и др. Само во периодот од 1998 до 2011 година опожарени биле околу 100 000 хектари шуми, шумско земјиште, пасишта и земјоделски површини, од кои дури 90% отпаѓа на површини под шуми и шумско земјиште.

“Борбата” против шумските пожари првенствено треба да се води преку превентирањето на ризиците и опасностите за предизвикување на пожарите. Но, исто така, со организирана и ефикасна “борба” при гаснењето на пожарите, од страна на сите субјекти во системот за заштита и спасување од пожари, во значителна мера може да се намалат последиците кои што тие ги предизвикуваат.

Тактичко-показната вежба “Витачево 2015” се организира по повод одбележувањето на “20 ти Мај”-

Ден на пожарникарството во Република Македонија.

Цел на вежбата е одбележување на “20 ти Мај”- Ден на пожарникарството во Република Македонија, како и увежбување на субјектите во системот за заштита и спасување од пожари.

Тактичко-показната вежба гаснење на шумски пожар “Витачево 2015” беше изведена на висорамнината Витачево во атарот на с. Бојанчиште-општина Кавадарци на 920 м. нв, шумско стопанската единица Витачево.

Висорамнината Витачево се наоѓа југо-источно од градот Кавадарци, на оддалеченост од 25 километри од градот. До неа се води асфалтен пат погоден за сите видови на сообраќај. Висорамнината е на надморска височина од 920 метри, со претежно умерено континентална клима. Теренот на кој што се изведува вежбата обраснат е со дабова шума (старост 30 год.) и пошумувања од црн бор (старост 25 год.)

возило(цистерна),како и едно одделение од општинските сили за заштита и спасување со 5 пожарникари и едно специјално ПП возило;

-Општинскиот противпожарен сојуз Кавадарци преку Доброволното противпожарно друштво Бегниште со едно противпожарно одделение од 10 доброволни пожарникари;

-Дирекцијата за заштита и спасување со еден воздухоплов за гаснење на пожарот од воздух-АТ 802;

-Општински Црвен крст Кавадарци со 5 припадници;

-Брза помош со едно возило и екипа од медицински лица.

Во изведувањето на вежбата учествуваа:

-Вработените во ЈП Македонски шуми-подружница Бор Кавадарци со 25 работници, едно специјално противпожарно возило(цистерна)за гаснење на шумски пожари,2 теренски возила,какои опрема за гаснење на шумски пожари(грбни пумпи-напртњачи, гребла, лопати, копачи, моторни пили и друг алат);

-Општина Кавадарци:Територијалната и противпожарна единица Кавадарци со 5 пожарникари со едно теренско и едно специјално противпожарно

Раководител на вежбата(интервенцијата за гаснење на пожарот), м-р Петко Ристовски,Претседател на ОППС Кавадарци и вработен во ЈП Македонски шуми-подружница Бор Кавадарци, кој по вклучувањето на Територијалната противпожарна единица Кавадарци во гаснењето на “пожарот” раководеше со вежбата.

Помошник директорот на ЈП Македонски шуми, м-рГоран Стојков им го честита денот на пожарникарството на пожарникарите и нагласи дека Македонски

шуми имаат одлична соработка со пожарникарските единици.

“Македонски шуми е еден од субјектите кој посебно во шумските пожари прв се сретнува со ваквиот проблем. Тоа е причината што Македонски шуми е интерактивен учесник на сите вежби и сите подготовки за справување со пожарите посебно во шумите “рече Стојков.

Акцијата ја поздравил заменик-градоначалникот на општина Кавадарци, Слободан Ивановски и исто така председателот на националниот противпожарен сојуз Проф. д-р Никола Николов изјавил дека денот на пожарникарството во Македонија секогаш се одбележува со пригодни манифестации меѓу кои е и денешната тактичко показна вежба на Витачево.

По завршувањето на вежбата се изврши анализа на вежбовните активности, од страна на раководителот на вежбата, ра-

ководителите на сектори и потсектори, како и други учесници во вежбовните активности, и се укажа дека и покрај тоа што оваа вежба е од ваков карактер на републичко ниво се оцени како добра и позитивна.

IN MEMORIAM

ТОМЕ ПАЧОСКИ (08.02.1959 – 18.05.2015)

На 18.05.2015 година до нас стигна тажната вест за смртта на нашиот драг колега инж. Томе Пачоски. Почина после кратко боледување, а веста за неговата прерана смрт ги погоди сите кои го познаваа, особено колегите од дирекцијата на ЈП Македонски шуми во Скопје.

Томе Пачоски, роден на 08.02.1959 година во Струга. Дипломирал на Шумарскиот Факултет во Скопје, на насока Дрвна индустрија, на 22.11.1982 година.

До 2001 година работи во БО-ИНГ, од Скопје како инженер по дрвна индустрија.

Својот професионален ангажман го продолжува во ЈП Македонски шуми, во Секторот за план, анализа, инвестиции и развој, каде во почетокот работи како референт и самостоен референт.

Во неколку наврати е помошник директор на Секторот за план, анализа, инвестиции и развој, и тоа од:

- 19.01.2001-25.07.2001 година, за првпат раководи со овој сектор,
- 10.01.2002-20.11.2002 година, и
- од 16.12.2009 – 06.09.2011 година

Во меѓувреме работи како самостоен референт за план и анализа и примарна преработка.

Смртта го затекна на работното место Раководител на одделение за заштита на шуми во Секторот за одгледување на шуми, подигање, екологија и лов.

Колегата Томче ќе остане во сеќавањата на оние што го познаваа и соработуваа, како коректен соработник и раководител, професионалец и пред се добар човек, секогаш насмеан и подготвен за соработка. Ќе ни недостига неговата ведрина и колегијален однос. Слава му!

ПОПЛАВА

Во сред зима, дождот и снегот не изненадија и ни оставија пустош. Прекината електрификација, завеани патишта, излеани реки, поплавени плодородни полиња, куќи и фарми. Сето тоа кај луѓето создаде паника и загриженост за сопствената сигурност. Зошто?

Кога одиме некаде, треба да знаеме од каде сме тргнале, каде сега се наоѓаме и каде и кога треба да стигнеме.

Атмосферски врнежи имало во минатото, ги има сега а ќе ги има и во иднина. Тоа е појава, строго дефинирана според природните законитости и ние не можеме ништо да измениме. Не можеме да ја надмудриме природата. Меѓутоа, можеме да се прилагодиме на природните појави и ги искористиме за нашите потреби, ако научните и техничките достигнувања ги ставиме во функција на превентивна заштита од овие, немили појави.

Во времето на СФР Југославија, во СР Македонија, постоеле три регионални Секции за порои, со седишта во Скопје, Штип и Битола, кои ја покривале територијата на целата република. Тие функционираше како буџетски организации со средства од сојузни и републички извори.

Што понатаму?

Од настанатата состојба кај нас, како и тоа што се случи во нашето соседство, Србија, БиХ, Хрватска, Бугарија, треба да извлечеме поука дека поплавата е сериозна работа и не може да се решава инцидентно, од случај до случај, туку да се изнајде трајно решение. Тоа не може да го изведе сама ниту една фирма, ниту една општина, туку државата преку ресорните министерства со ангажирање на стручен кадар и професионални органи, организации и фирми од областа на водостопанство, шумарство, земјоделство, градежништво и др. Да се изврши снимање на теренот. Да се изработат програми, проекти и елаборати, потоа да се пристапи кон реализација, на се што е предвидено во проектите.

Со скромна опрема и механизација тие работеле на санирање на ерозивни подрачја, посебно да ги истакнам Водно и Гази баба. Регулација и уредување на речни корита, како и хидро мелиорација, одводнување и наводнување во Пелагонија, Струмичко поле, посебно Моноспитовско блато и на многу други места. Можеби тоа не е доволно, меѓутоа, сепак работеле и ја поставиле иницијалната фаза за заштита од ерозија и уредување на порои.

Во 1966 година овие Секции за порои се расформирани а целокупната актива и пасива, права, обврски и ингиренции се пренесени на тогашните Водостопански организации, кои функционираше на доход. Не е познато зошто ова е сторено? Најверојатно поради недостаток на средства и дуплирање на капацитетите.

Во наредниот период со буџетски средства се изградени браните: Липково, Стрежево, Тиквеш, Мантово, Турија, Водоча, Калиманци, Пишица, со системи за наводнување и предадени на стопанисување на Водостопанските организации. Во тоа време тие добро егзистирале од наплата на такса за вода, песок и сл. Всушност работеле само тоа што им носело доход, додека одржување на постоечките и изградба на нови објекти за заштита од ерозија ги запоставиле. Така почнала да се влошува состојбата на водостопанството.

По осамостојувањето на Р. Македонија Водостопанските организации не можеа да ја издржат транзицијата, па некои од нив заминале во стечај, некои се реформирале и продолжиле да работат, меѓутоа, настанатите проблеми останале нерешени. Состојбата на теренот останала без контрола. Поради тоа се повеќе биле изразени ерозивните процеси во сливните подрачја, останале незаштитени крај речната вегетација и речните корита. Неисчистени каналите за наводнување и одводнување. Во браните и понатаму се таложеле огромни количини на наносен материјал. Сето тоа доведе да се намали или целосно изгуби нивната функционалност.

Затоа сега ни се случи излевање на речните корита, поплави на плодородните полиња, куќи и фарми.

Тоа претставува огромна работа, бара поголеми инвестиции и време за реализација. Меѓутоа, само така може да се реши овој проблем. Атмосферските води да се акумулират и рационално да се користат, а количините на води што се вишок од потребите да бидат насочени во правец што нема да претставуваат закана за поплава и опасност од негативни последици на луѓето и природата.

Во реализација на овој проект, во партнерски односи со другите релевантни органи и организации може да се вклучи и шумарството, преку ЈП Македонски шуми, посебно на изведување на културно биолошките работи, односно пошумување во сливните подрачја за санација и стабилизација на ерозивните процеси. Со тоа шумарството ќе го даде својот придонес за заштита од поплави и ќе го зголеми билансот на своето работење.

Тошиќ инж. Радован

ВАДРА-ПРОДУКТ

извоз-увоз ДОО Скопје
ул.шидска 2, тел/факс: +389 2 2050 317; 2031 497; 2037 229

РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ ЗА ТОВАРНИ МОТОРНИ ВОЗИЛА

МК Д и еквивалент

БЕЛАРУС

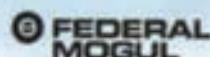
Continental
CONTITECH

FAG

COBEST

IVECO
WABCO

ТРАКТОРИ-ЗЕМ.ЈУДЕБСКА МЕХАНИЗАЦИЈА И ГУМИ

МАКЕДОНСКИ ШУМИ

во партнерство со природата

Тел.: +389(0)2 2581 080 Факс: 02 2581 824

Ул. "Перо Наков" бр.128 1000 Скопје, Р.Македонија

E-mail: mkdsumi@mkdsumi.com.mk

www.mkdsumi.com.mk